	Комунальний заклад **«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»** **Дніпропетровської обласної ради** **СИЛАБУС**
Освітній компонент	**Безпека життєдіяльності та охорона праці**
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Спеціальність	І5 Медсестринство
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	ПЗСО: перший рік, семестр ІІ; третій рік, семестр VI.
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 18 Практичні заняття – 36 Самостійна робота – 36
Викладач	Кожинов Владислав Миколайович
E-mail	vladkozh69@icloud.com
Консультації	вівторок 15.20–16.10
Анотація до курсу	Освітній компонент «Безпека життєдіяльності з основами охорони праці в галузі» спрямований на формування у здобувачів освіти системного розуміння безпечної життєдіяльності та професійної безпеки у фармацевтичній галузі, здатності розпізнавати небезпеки, оцінювати професійні ризики та приймати обґрунтовані рішення щодо збереження життя і здоров'я людини. Вивчення освітнього компонента забезпечує опанування правових та організаційних засад охорони праці, санітарно-гігієнічного режиму, виробничої санітарії, цивільного захисту, електричної, пожежної та вибухової безпеки, а також правил безпечного поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними та легкозаймистими речовинами. Освітній компонент реалізується у двох частинах: І курс, ІІ семестр – 48 годин (14 лекційних, 16 практичних і 18 самостійна робота); ІІІ курс, VI семестр – 42 години (4 лекційних, 20 практичних і 18 самостійної роботи). Разом – 90 годин (3 кредити ЄКТС). Підсумковий контроль – залік в кінці VI семестру.
Мета та завдання курсу	**Метою вивчення освітнього компонента «Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі»** є набуття здобувачами освіти сучасних теоретичних знань і практичних умінь із безпеки життєдіяльності та охорони праці у фармацевтичній галузі, формування

	культури безпеки, навичок оцінювання ризиків, організації безпечного робочого середовища, належного поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними та легкозаймистими речовинами, а також готовності діяти в умовах надзвичайних ситуацій. **Основні завдання освітнього компонента:** засвоїти категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності; опанувати правові та організаційні засади охорони праці; сформувати навички ризик-орієнтованого мислення; дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог у медсестринській діяльності; запобігати професійним ризикам, травматизму і професійним захворюванням; безпечно працювати з лікарськими засобами, реактивами, дезінфекційними та легкозаймистими речовинами; забезпечувати електричну, пожежну й вибухову безпеку; забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту; відпрацьовувати алгоритми цивільного захисту, евакуації, використання ЗІЗ та першої допомоги. **Обов'язковим завданням постає формування компетентностей, заявлених в ОПП «Сестринська справа»:** **ЗК 4.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК 6.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації технології. **СК 9** Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовування фармакологічних засобів у професійній діяльності. **СК 10** Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги. **СК 12** Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя)**.**
Програмні результати навчання	**РН 5.** Використовувати нормативно-правові акти в процесі професійної діяльності, положення належних фармацевтичних практик, всі наявні стандартні процедури з метою завчасного забезпечення якості виробленої продукції, наданої послуги, виконаної роботи тощо. **РН 8.** Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .

	РН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

Зміст курсу

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		Лекції	**Сам. роб.**
І КУРС · ІІ СЕМЕСТР			
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності. Категорійно-понятійний апарат, класифікація небезпек. Система «людина – життєве середовище». Ризик-орієнтований підхід та оцінювання ризику.	2	
2.	Природні, техногенні та біологічні небезпеки. Хімічна, радіаційна, пожежна й електрична небезпека.	2	
	Наслідки надзвичайних подій для населення та об'єктів сфери охорони здоров'я.		2
	Соціальні та соціально-політичні небезпеки. Психологічні фактори ризику, паніка, конфлікти.	2	
	Безпека людини в урбанізованому середовищі та правила поведінки в небезпечних ситуаціях.		2
4.	Надзвичайні ситуації та цивільний захист. Оповіщення, укриття, евакуація, засоби індивідуального і колективного захисту.	2	
	Основи домедичної допомоги та безпечні дії працівників закладів охорони здоров'я у НС.		2
5.	Професійні ризики, виробничий травматизм і професійні захворювання у фармацевтичній галузі. Профілактика та управління професійними ризиками.	2	
	Класифікація професійних ризиків у медсестринській діяльності. Методи їх виявлення, оцінювання та профілактики.		2
	Виробничий травматизм і професійні захворювання: причини, профілактичні заходи та відповідальність учасників трудового процесу.		2
6.	Розслідування та облік нещасних випадків і професійних захворювань. Алгоритм дій працівника та роботодавця.	2	
	Порядок повідомлення про нещасний випадок, створення комісії та документування результатів розслідування.		2
	Облік, звітність і профілактика професійних захворювань. Значення медичних оглядів працівників.		2
7.	Правові та організаційні основи охорони праці в галузі. Система управління охороною праці в закладах охорони здоров'я.	2	
	Нормативно-правові акти з охорони праці. Права, обов'язки та відповідальність працівника і роботодавця.		2
	Організація охорони праці на підприємстві: служба охорони праці, навчання, інструктажі та локальна документація.		2
	Разом за ІІ семестр	**14**	**18**
ІІІ КУРС · VI СЕМЕСТР			

1.	Гігієна праці та виробнича санітарія в галузі охорони здоров'я. Професійні ризики під час роботи з хімічними речовинами, біологічними агентами та лікарськими засобами.	2	
	Хімічні небезпеки в діяльності медичної сестри: маркування, зберігання, транспортування і безпечне поводження з речовинами.		3
	Біологічні ризики та біобезпека лабораторних робіт. Дезінфекція та дії при аварійному розливі біологічно небезпечних матеріалів.		3
	Мікроклімат, вентиляція, освітлення, шум, вібрація та психофізіологічні чинники робочого середовища.		3
2.	Виробнича безпека: безпечна експлуатація обладнання, електробезпека, пожежна та вибухова безпека, засоби індивідуального захисту.	2	
	Пожежна та вибухова безпека закладів охорони здоров'я. Первинні засоби пожежогасіння та евакуація.		3
	Електробезпека та безпечна експлуатація технологічного і лабораторного обладнання. Засоби індивідуального захисту.		3
	Перша медична допомога при кровотечах, травмах, опіках, отруєннях та ураженні електричним струмом.		3
	Разом за VI семестр	**4**	**18**
	Усього	**18**	**36**

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Години
	І КУРС · ІІ СЕМЕСТР	
1.	Ідентифікація небезпек і оцінювання ризику. Побудова алгоритму безпечної поведінки в побутових та професійно орієнтованих ситуаціях фармацевтичної сфери.	4
2.	Природні небезпеки: метеорологічні, геологічні, гідрологічні явища. Відпрацювання алгоритмів дій населення під час природних надзвичайних ситуацій.	4
3.	Техногенні небезпеки. Дії при хімічній та радіаційній аварії, пожежі й ураженні електричним струмом. Безпечні дії в аптеці та на фармацевтичному об'єкті.	4
4.	Біологічні небезпеки та інфекційні ризики. Шляхи поширення інфекцій, особиста безпека, профілактичні заходи в громадському та аптечному середовищі.	4
	Разом за ІІ семестр	**16**
	ІІІ КУРС · VI СЕМЕСТР	
1.	Соціальні, соціально-політичні та психологічні небезпеки. Безпечна поведінка в натовпі, при паніці, конфлікті та загрозі насильства.	4
2.	Цивільний захист: сигнали оповіщення, укриття, евакуація, засоби індивідуального захисту. Алгоритм дій персоналу лікувального закладу при загрозі або виникненні НС.	4
3.	Домедична допомога при кровотечах, травмах, опіках, отруєннях та ураженні електричним струмом. Виклик екстреної допомоги та безпечне транспортування постраждалого.	4
4.	Розслідування нещасного випадку в закладі охорони здоров'я: визначення причин, оформлення алгоритму повідомлення, аналіз професійного ризику та розроблення профілактичних заходів.	4

5.	Організація безпечного робочого місця медичної сестри: виробнича санітарія, безпечна робота з хімічними речовинами та обладнанням, електро- і пожежна безпека.	4
	Разом за VI семестр	**20**
	Усього	**36**

Пререквізити	базова природничо-наукова підготовка з біології та хімії, основ здоров'я
Кореквізити	екстрена та невідкладна медична допомога, санологія та гігієна
Постреквізити	навчальна та виробнича практика, клінічні дисципліни
Методи навчання	пояснювально-ілюстративні, проблемно-пошукові, практично-ситуаційні, дослідницькі та інтерактивні методи навчання. Теоретична підготовка передбачає проблемні та мультимедійні лекції, пояснення, бесіди, аналіз нормативно-правових і локальних актів, роботу з навчальною літературою, схемами, інфографікою, відеоматеріалами та цифровими освітніми ресурсами. Практична підготовка здійснюється шляхом розв'язання професійно орієнтованих кейсів, побудови матриць ризику, картування небезпек (Risk Map), аудиту робочого місця, добору ЗІЗ, моделювання евакуації, дій при хімічному розливі, пожежі, електричній небезпеці та інших надзвичайних ситуаціях. Застосовуються групова робота, ситуаційне моделювання, аналіз інцидентів, цифрові вікторини та формувальне оцінювання. Самостійна робота передбачає опрацювання джерел, нормативних документів, виконання пошукових і професійно орієнтованих завдань, підготовку чек-листів, схем і алгоритмів дій.
Методи контролю	усне та письмове опитування; тестовий контроль; виконання та захист практичних робіт; розв'язання ситуаційних та професійно орієнтованих завдань; ідентифікація небезпечних і шкідливих чинників; побудова та аналіз матриці ризику; оцінювання санітарно-гігієнічного стану робочого місця; демонстрація алгоритмів застосування ЗІЗ, евакуації, дій при пожежі, хімічному розливі та інших небезпечних подіях; аналіз локальної документації й кейсів нещасних випадків; контроль виконання самостійної роботи; самооцінювання та взаємооцінювання.
Види контролю	поточний, тематичний та підсумковий контроль; підсумковий контроль – залік після завершення VI семестру

Перелік практичних навичок та умінь

1. Ідентифікувати небезпечні та шкідливі чинники в роботі медичної сестри.
2. Оцінювати професійний ризик та будувати просту матрицю ризиків.
3. Розрізняти основні групи природних, техногенних, біологічних і соціальних небезпек.
4. Обирати правила безпечної поведінки відповідно до виду загрози.
5. Діяти за алгоритмами оповіщення, укриття та евакуації.
6. Добирати й правильно використовувати засоби індивідуального захисту.
7. Виконувати базові дії першої допомоги та взаємодіяти з екстреними службами.

8. Знаходити та застосовувати нормативно-правові вимоги у професійній ситуації.
9. Орієнтуватися в локальних інструкціях і базовій документації з охорони праці.
10. Оцінювати основні параметри безпечного та санітарно-гігієнічного робочого середовища.
11. Дотримуватися правил безпечного поводження з лікарськими, хімічними і дезінфекційними засобами.
12. Виявляти причини професійного травматизму і професійних захворювань та визначати профілактичні заходи.
13. Визначати алгоритм дій після нещасного випадку та орієнтуватися в порядку його документування.
14. Розпізнавати електричні, пожежні та вибухові небезпеки та дотримуватися правил безпечної експлуатації обладнання.
15. Користуватися первинними засобами пожежогасіння та діяти за планом евакуації.
16. Оцінювати відповідність умов зберігання лікарських засобів і товарів аптечного асортименту встановленим вимогам.
17. Визначати першочергові дії у разі порушення умов зберігання, розливу, пошкодження тари чи іншої аварійної ситуації.
18. Вести базову локальну документацію з безпеки та повідомляти про небезпечні події.
19. Аналізувати причини інциденту та планувати коригувальні й профілактичні заходи.
20. Діяти в команді під час комплексної надзвичайної ситуації та підтримувати культуру безпеки.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Дайте визначення понять «безпека життєдіяльності», «небезпека», «ризик», «професійний ризик».
2. Охарактеризуйте основні групи небезпек в галузі охорони здоров'я та наведіть приклади.
3. Поясніть алгоритм ідентифікації небезпек і оцінювання ризику в закладі охорони здоров'я.
4. Які природні, техногенні, біологічні та соціальні небезпеки можуть впливати на діяльність закладу охорони здоров'я?
5. Опишіть порядок дій персоналу закладу охорони здоров'я за сигналами оповіщення, під час укриття та евакуації.
6. Які засоби індивідуального і колективного захисту застосовують у разі хімічної, радіаційної або біологічної загрози?
7. Назвіть основні нормативно-правові акти і локальні документи, що регулюють охорону праці в медсестринській діяльності.
8. Поясніть роль належних медичних практик у забезпеченні безпеки професійної діяльності.
9. Які вимоги санітарно-гігієнічного режиму необхідно дотримуватися в лікарні, лабораторії або іншому об'єкті охорони здоров'я?
10. Охарактеризуйте вплив мікроклімату, вентиляції, освітлення, шуму та ергономіки на безпеку праці.
11. Яких правил необхідно дотримуватися під час роботи з лікарськими речовинами, реактивами та дезінфекційними засобами?
12. Назвіть основні причини професійного травматизму і професійних захворювань у медсестринській діяльності та заходи їх профілактики.
13. Розкрийте порядок повідомлення, розслідування та обліку нещасних випадків і професійних захворювань.
14. Охарактеризуйте правила безпечної експлуатації технологічного та електрообладнання.
15. Поясніть вимоги пожежної та вибухової безпеки при роботі з легкозаймистими речовинами.
16. Які вимоги висуваються до належного зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту?
17. Опишіть алгоритм дій у разі хімічного розливу, пошкодження тари або порушення умов зберігання.
18. Як проводиться санітарно-гігієнічний аудит робочого місця та формуються коригувальні заходи?

19. Поясніть значення локальної документації, аналізу інцидентів і культури безпеки в закладі охорони здоров'я.
20. Обґрунтуйте, як дотримання вимог безпеки життєдіяльності та охорони праці пов'язане зі значущістю діяльності лікувальних закладів для здоров'я людини.

Політика курсу

Опанування ОК «Безпека життєдіяльності з основами охорони праці в галузі» передбачає систематичну участь здобувача освіти в освітньому процесі, підготовку до практичних занять, своєчасне та самостійне виконання навчальних завдань, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики та правил безпечної роботи. Особлива увага приділяється формуванню практичних навичок ідентифікації небезпек і професійних ризиків, організації безпечного робочого місця, застосування ЗІЗ, дотримання санітарно-гігієнічного режиму, правил поводження з лікарськими, хімічними, дезінфекційними і легкозаймистими речовинами, безпечної експлуатації обладнання, пожежної безпеки, евакуації та дій у надзвичайних ситуаціях. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися нормативних і локальних вимог з охорони праці та безпеки життєдіяльності. Пропущені заняття та невиконані обов'язкові види робіт опрацьовуються відповідно до встановленого у Коледжі порядку. Використання цифрових ресурсів та інструментів ШІ допускається як допоміжний засіб навчання за умови критичного оцінювання інформації, самостійності виконання завдань та дотримання академічної доброчесності. Комунікація учасників освітнього процесу ґрунтується на взаємоповазі, відповідальності, партнерстві та професійній етиці.

Політика оцінювання

Оцінювання результатів навчання з ОК «Безпека життєдіяльності з основами охорони праці в галузі» за ОПП «Сестринська справа» здійснюється на засадах об'єктивності, систематичності, прозорості, академічної доброчесності та відповідності визначеним результатам навчання. Передбачено поточне, тематичне та підсумкове оцінювання; підсумковий контроль – залік після завершення VI семестру. Оцінюються повнота й усвідомленість теоретичних знань, правильність використання професійної термінології, здатність ідентифікувати небезпеки та оцінювати ризики, застосовувати нормативно-правові вимоги, дотримуватися санітарно-гігієнічного режиму, правильно добирати ЗІЗ, організовувати безпечне зберігання лікарських засобів, діяти при пожежі, аварії та інших небезпечних ситуаціях, а також якість виконання практичних і самостійних завдань. Практичні результати оцінюються за принципом «знає – розпізнає – застосовує – аналізує – діє безпечно». Обов'язковими є дотримання правил безпеки та академічної доброчесності. Порядок відпрацювання пропущених занять, повторного оцінювання та оскарження результатів визначається внутрішніми нормативними документами Коледжу.
Поточна навчальна діяльність оцінюється за національною 4-бальною шкалою:
«5» (відмінно) – повні, системні знання; самостійне й обґрунтоване оцінювання ризиків; правильне застосування нормативних вимог і безпекових алгоритмів; впевнене виконання практичних завдань.
«4» (добре) – достатні знання та правильне виконання основних практичних завдань; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.
«3» (задовільно) – базові знання; виконання практичних завдань із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.
«2» (незадовільно) – фрагментарні знання; суттєві помилки під час оцінювання ризиків і виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.

Критерії оцінювання тестів

Фінальна оцінка за тестові завдання встановлюється на основі відсотка правильних відповідей:

Кількість правильних відповідей в %	Оцінка
90-100%	5
89-70%	4
69-55%	3
<54%	2

Інформаційні ресурси

1. Мацьків О. Професійна та цивільна безпека : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Ярошенко Я. В., 2023. 311 с. Електронний ресурс: https://ena.lpnu.ua/items/aa7749a2-a12c-4ffe-a39c-9c74edca9788
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокуренко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокуренка. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с. Електронний ресурс: https://dspace.krkm.dnu.edu.ua/handle/123456789/745
3. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеєв Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник. Дніпро : ДДУВС, 2022. 388 с. Електронний ресурс: https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10901
4. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12
5. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17
6. Про лікарські засоби : Закон України від 28.07.2022 № 2469-IX (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-20
7. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337 (чинна редакція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF
8. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT).
9. Офіційний вебсайт Міністерства охорони здоров'я України: https://moz.gov.ua/
10. Офіційний вебсайт Державної служби України з питань праці: https://dsp.gov.ua/

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії загальнопрофесійної та цифрової підготовки
Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.
Голова ЦК _____ / Світлана ШОКОТЬКО /
(підпис)